

Веретчак І. В., студентка освітньо-професійної програми
«Облік і оподаткування»

Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу

Науковий керівник: Долішня Т. І., к.е.н., доцент

Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу

ЕКОЛОГІЧНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВ: ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНИЙ АСПЕКТ

У сучасних умовах сталого розвитку та глобалізації екологічна відповідальність стає ключовим елементом діяльності підприємств. Підвищення екологічної свідомості суспільства та загострення проблем змін клімату зумовлюють необхідність запровадження систем екологічного обліку, які не тільки сприяють дотриманню законодавчих норм, але й підвищують довіру інвесторів і споживачів. Формування ефективної облікової системи екологічних показників є важливим чинником досягнення стратегічних цілей підприємства та підвищення його конкурентоспроможності на міжнародних ринках.

Мета дослідження полягає у розкритті екологічної відповідальності підприємств та об'єктивному відображенні їх екологічної діяльності у звітності.

Екологічна відповідальність підприємств охоплює сукупність зобов'язань щодо запобігання забрудненню довкілля, ефективного використання природних ресурсів та мінімізації негативного впливу на екосистему. Основою для реалізації екологічної відповідальності є екологічний облік, який дозволяє відстежувати та аналізувати взаємодію підприємства із навколишнім середовищем.

Інформація екологічного обліку повинна інтегруватися у фінансову звітність підприємства через такі інструменти, як звіти про сталий розвиток, нефінансова звітність (ESG-звіти) та корпоративна соціальна відповідальність.

Важливу роль у забезпеченні якості екологічної звітності відіграють міжнародні стандарти, зокрема:

- Global Reporting Initiative (GRI);
- Sustainability Accounting Standards Board (SASB);
- Міжнародні стандарти аудиту навколишнього середовища (ISO 14000).

Екологічна аналітика сприяє виявленню екологічних ризиків та оцінці економічної ефективності природоохоронних заходів. На основі облікової інформації розробляються аналітичні моделі для прогнозування впливу екологічної діяльності на фінансові результати підприємства.

Національне законодавство України у сфері екологічної відповідальності також стимулює розвиток систем екологічного обліку. Зокрема, Закони України «Про охорону навколишнього природного

середовища»[4], «Про оцінку впливу на довкілля»[5] та «Про управління відходами»[6] встановлюють обов'язки суб'єктів господарювання щодо звітування про екологічні показники.

Інтеграція екологічного обліку в загальну облікову політику підприємств дозволяє:

- підвищити рівень управлінських рішень;
- забезпечити відповідність міжнародним стандартам;
- сформувати позитивний імідж підприємства на ринку;
- знизити екологічні ризики та відповідні штрафи.

Проблемними питаннями залишається відсутність єдиної методики ведення екологічного обліку, недостатня кількість фахівців у галузі екологічного менеджменту та нерегульованість вимог до нефінансової звітності в Україні.

Створення ефективної системи екологічного обліку є необхідним чинником сталого розвитку підприємств та їх екологічної відповідальності. Інтеграція екологічної інформації у фінансову звітність підвищує прозорість та інвестиційну привабливість підприємств.

Подальше дослідження має бути спрямоване на адаптацію міжнародних стандартів екологічного обліку до українських реалій, розробку методичних рекомендацій з ведення екологічного обліку та удосконалення законодавчої бази щодо обов'язкової нефінансової звітності.

Перелік використаних джерел

1. International Federation of Accountants. (2021). Environmental Management Accounting. URL: <https://www.ifac.org/> (дата звернення: 26.05.2025)
2. Global Reporting Initiative. (2022). Sustainability Reporting Standards. URL: <https://www.globalreporting.org/> (дата звернення: 26.05.2025).
3. Про охорону навколишнього природного середовища: Закон України від 25.06.1991 р. №1264-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1264-12#Text> (дата звернення: 27.05.2025).
4. Про оцінку впливу на довкілля: Закон України від 23.05.2017 р. №2059-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2059-19#Text> (дата звернення: 27.05.2025).
5. Про управління відходами: Закон України від 20.06.2022 р. № 2320-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2320-20#Text> (дата звернення: 27.05.2025).